

RAPORTARE ȘTIINȚIFICĂ

Nr. R833/26.11.2024

Raportul Științific 2024

Contract nr. 62 din 18/03/2024; ERANET-ENUTC-unLoc-2

etapă nr. 1/2024 (18/03/2024 - 31/12/2024)

Titlu proiect: Explorarea sinergiei dintre om și inteligența artificială în arhitectură. Design-ul spațiului urban cu ajutorul inteligenței artificiale, a creativității artistice și colaborarea comunității (**unLoc**)

Descrierea științifică, cu punerea în evidență a rezultatelor etapei anuale și gradul de realizare a obiectivelor

Proiectul UnLoc analizează conceptul de *architecture of power* (arhitectura legată de puterne) în patru orașe din fostul bloc comunist: București, Riga, Cracovia și Varșovia, propunând soluții inovatoare, cu implicarea unor aplicații ale inteligenței artificiale care contribuie la *redesign*-ul unor clădiri/ locuri importante pentru conceptul de *architecture of power*, în cele 4 orașe. În plus proiectul presupune o viziune *bottom-up*, în care părerile locuitorilor celor patru orașe (numite *social feedback* în proiect) sunt luate în considerare și analizate în redeseing-ul clădirilor/ locurilor selectate în fiecare oraș.

Utilizând elemente de istorie și sociologie, programarea realizată de calculator și inteligența artificială, proiectul își propune să creeze o platformă care să ofere o viziune alternativă a spațiului urban. Proiectul se află la confluența istoriei arhitecturii cu planificarea urbană și surprinde elemente de control social și putere, manifestate în zona arhitecturii spațiului public.

În etapa 1 a proiectului, corespunzătoare **WP1 (work package 1)**, au fost prevăzute **activități** care presupun cercetarea arhitecturii legate de putere (*architecture of power*) în toate orașele care fac parte din proiect: București, Cracovia, Varșovia și Riga. Această etapă s-a

finalizat cu un raport care a stat la baza selectării clădirilor din fiecare dintre cele 4 orașe, care vor fi investigate în etapa ulterioară a proiectului (WP2) pentru a obține *feedback-ul social*.

Etapa 1. Studiul de caz- arhitectura legată de putere

1.1.Realizarea raportului parțial legat de selectarea clădirilor din București, care vor face parte din studiul de caz.

-Participarea la vizitele de studiu din București, Riga și Cracovia/Varșovia

-Organizarea vizitei de studiu la București, pentru parteneri

-Diseminarea raportului parțial și raportului final care cuprind elementele care vor face parte din studiile de caz în cele trei țări (România, Polonia, Letonia)

Aceste obiective au fost atinse în totalitate în perioada 18/03/2024 - 31/12/2024, aferentă primei etape a proiectului

Sumar al progresului proiectului

Activități derulate

În cadrul **etapei 1 a proiectului**, echipa SNSPA (Loreadana Ivan și Oana Chirica) s-a deplasat la Cracovia, Varșovia și Riga, pentru vizitele de lucru care au presupus analiza arhitecturii din perioada comunistă în cele trei orașe. Ulterior, o vizită simmilară a fost realizată la București, iar SNSPA a contribuit la organizarea aceste vizite.

Descriem, în continuare, conținutul vizitelor în Polonia și Estonia, respectiv în orașele: Cracovia, Varșovia și Riga.

Vizita de lucru, realizată în Polonia, ca parte a proiectului **unLoc**, conform dispoziției R 137 din 05.03/2024, (24-28 martie, 2024) a presupus următoarele:

- Întâlnirea - la *Institute of Art and Design, Pedagogical University of Cracow, Art and Design Institute, UKEN, Podbrzezie 3* (coordonatorul proiectului)
- Discutarea conceptului de *architecture of power* și a altor termeni cheie din proiect

- Discutarea activităților prevăzute în proiect, inclusiv aspectele financiare ale proiectului (*kick off meeting*)
- Prezentarea literaturii de specialitate privind investigarea *architecture of power* și a modului cum această literatură va fi abordată în prezentul proiect
- Stabilirea elementelor care vor face parte din studiile de caz în cele trei țări participante (România, Polonia și Letonia)
- S-au vizitat și s-au analizat, pe parcursul a două zile (25-26 martie) numeroase clădiri din Cracovia (ex. Hotel Forum, Hotel Cracovia, cartierul Nowa Huta) – care ar putea să constituie elemente ale pachetelor de lucru ulterioare și exemple din studiile de caz privind *architecture of power*
- În data de 27 martie, ne-am deplasat cu trenul în Varșovia, unde urma să interacționăm cu alți membri ai proiectului și să stabilim clădirile care vor fi cuprinse în studiul de caz, în orașul Varșovia.
- Zilele de 27 și 28 martie au fost rezervate întâlnirilor cu experți și stabilirii elementelor care vor constitui studiul de caz în orașul Varșovia, vizitându-se clădiri din acest oraș, relevante pentru obiectivele cercetării.

Vizita de lucru, realizată în Letonia (Riga), ca parte a proiectului **unLoc**, conform dispoziției conform Nr. R 208 din 01.04/2024 (20-24 mai, 2024), a presupus următoarele :

- În prima zi a întâlniri, echipa s-a reunit la la *Art Academy of Latvia* (Kalpaka Blv, 13). Menționăm că *Art Academy of Latvia* este partener în proiect
- Întâlnirea a presupus stabilirea elementelor care vor face parte din studiile de caz în cele trei țări participante (cu accent pe Letonia) și stabilirea clădirilor care vor face parte din transformarea cu aplicația AI.
- În ziua a doua, au fost vizitate o serie de clădiri din Riga, care ar putea face obiectul studiului de caz: Spilve Airport, Hotel Latvia Lattelecom, alte clădiri administrative din perioada comunistă.
- În zilele de 22 și 23 mai, am realizat o cercetare de teren cu privire la clădirile propuse spre analiză care vor face obiectul WP2 (pachetul de lucru numărul 2)

În perioada 24-26 Aprilie s-a desfășurat, la București, o vizită similară de lucru, ca parte a **proiectului unLoc**. Vizita a fost organizată de SNSPA împreună cu partnerul din România, BEIA Consult International (SSE).

Vizita a avut loc la Casa de Oaspeți a SNSPA, unde au fost cazați majoritatea membrilor echipelor din Polonia și Letonia și, pe parcursul celor două zile, au fost derulate următoarele activități

- Întâlnirea cu reprezentanții echipelor din Polonia și Letonia și discutarea procedurii prin care se vor selecta clădirile care vor fi analizate în următoarele etape ale proiectului
- Stabilirea criteriilor de selecție și a implicării fiecărui membru al echipei în procesul de selecție
- Vizitarea unor clădiri din București, din perioada comunistă, cu relevanță pentru obiectivele cercetării
- Au fost vizitate următoarele clădiri, cu potențial de a fi incluse în cercetare: Teatrul Național, Casa Presei Libere, Institutul de Arhitectura Ion Mincu, Casa Poporului, Sala Palatului, Centrul Expozițional Romexpo, Hotelul Intercontinental (actual *Grand Hotel*)
- Discuțiile cu echipa din România au vizat selecția a trei clădiri dintre cele vizitate și criteriile de selecție asociate
- S-au stabilit elementele importante de lucru din WP2 (pachetul 2 de lucru), care urmează procesului de selecție al clădirilor în toate cele patru orașe

Livrabile realizate

Conform planului de realizare pentru etapa 1 a proiectului (anul 2024), au rezultat două livrabile

1. Raport parțial legat de selectarea clădirilor, în fiecare dintre orașele care fac parte din proiect

2. Raport final al elementelor care fac parte din studiile de caz conduse în București, Riga, Cracovia și Varșovia

Raportul parțial a fost prezentat de echipa din Riga (coordonatoare a WP1), a fost comentat de ceilalți membri ai echipei și a constituit bază pentru raportul final.

Redăm, mai jos, fragmente importante din acest raport, care se referă la clădirile care vor fi analizate în România.

Categoriile de clădiri care au fost analizate

1. Clădiri care țin de guvernele comuniste sau de ministere – putere simbolică
2. Clădiri *high rise* – care au încercat să copieze arhitectura occidentală – simboluri ale capitalismului
3. Hoteluri- acces la resurse și oportunități, “oaze ale capitalismului” pentru cei care aveau acces la putere
4. Cartiere noi pentru cei care aveau acces la putere (noile categorii sociale care se bucurau de statut ridicat)– *shaping the power*
5. Piețe și alte locuri comune – ca locuri de manifestare a puterii prin manifestări publice

Clădirile selectate din România, care vor face parte din etapa a doua a proiectului

Selected buildings in Bucharest:	Foto
1. Congress Hall/ Sala Palatului	 A photograph of the Congress Hall (Sala Palatului) in Bucharest, showing its large, curved facade and many windows, with a paved path leading to the entrance.
2. House of the Free Press/ Casa Presei Libere	 A photograph of the House of the Free Press (Casa Presei Libere) in Bucharest, showing its tall, classical-style building with a prominent central tower and many windows.

<p>3. National Theatre/ Teatrul Național</p>	
<p>4. People's House/ Casa Poporului</p>	

Structura literaturii de specialitate și a criteriilor de selecție a clădirilor care exprimă conceptul de *architecture of power*

- Istoria clădirii, modul în care a fost construită, contextul socio-politic
- Detalii despre arhitecții implicați
- Receptarea (percepții ale cetățenilor) clădirii în prezent – în contextul istoriei prezente
- Emoții colective asociate clădirii, memoria colectivă
- Controverse și dispute în jurul acestei clădiri
- Aspecte ecologice și de incluziune legate de clădirea în cauză
- Stilul arhitectural, elemente legate de construcție, materiale etc.
- Modul de utilizare în prezent, aspecte legale privind proprietatea
- Dacă este o clădire în proprietate privată sau în proprietatea statului (în prezent)
- Ce evenimente au loc, în prezent, în clădirea selectată
- Dacă este o piață, un loc comun- în mod similar – ce eveniment se desfășoară preponderent în acest spațiu

Detalii despre clădirile selectate, care au fost analizate în WP1, absolut esențiale pentru WP2

- Istoria clădirii selectate (de la construcție/ concept până în prezent)
- Care a fost scopul și funcționalitatea acestei clădiri, în perioada comunismului? Cum s-au schimbat destinația și funcționalitatea clădirii, peste ani, până în prezent?
- Cine a utilizat-o, schimbat-o, renovat-o, deținut-o înainte de 1990?
- Cine a utilizat-o, schimbat-o, renovat-o, deținut-o după 1990, până în prezent?
- Ce procese de renovare a cunoscut de-a lungul timpului și cum au schimbat aceste procese de renovare clădirea selectată?
- Care sunt aspectele legate de ergonomie, accesibilitate, utilitate, în prezent?
- Care sunt cele mai importante elemente legate de context: nume de persoane (inclusiv arhitecți) de care această clădire este legată, evenimente cunoscute care au avut loc, de-a lungul timpului (asociate acestei clădiri), actori politici importanți care sunt asociați cu această clădire, alte tipuri de actori care pot fi, în memoria colectivă, asociați clădirii selectate
- Ce fel de bârfe, zvonuri au circulat, în diferite perioade istorice, în legătură cu aceste clădiri și cum au rămas acestea în memoria colectivă
- Care a fost numele oficial al clădirii în diferite perioade istorice și cum au fost aceste nume modificate, de-a lungul timpului. Au coexistat mai multe nume, în memoria populației, în intervale de timp diferite?
- Cum este clădirea numită astăzi de către locuitorii orașelor? Ce denumiri ale clădirii sunt comune la locuitorii din diferite generații?
- Se poate vizita astăzi clădirea, este deschisă publicului? În ce regim de vizitare?
- Este clădirea un punct de întâlnire pentru locuitorii orașului? Pentru ce tip de evenimente? În ce contexte ?
- Care sunt legendele urbane care au circulat și cele care circulă astăzi în legătură cu această clădire ?
- Care sunt principalele aspecte legate de sustenabilitate al clădirii selectate ?

La final, fiecare dintre clădirile selectate a fost analizată, de un istoric/ istoric al artei, pe aspectele menționat mai sus. Echipa de cercetare, din toate orașele participante în proiect, a selectat clădirile pentru etapa următoare a proiectului și a analizat fiecare descriere a clădirilor realizată de specialist. În etapa a doua a proiectului, clădirile selectate vor face parte dintr-o cercetare calitativă (pe bază de interviu), în care locuitorii din cele patru orașe își vor exprima opiniile legate de clădirile selectate și de modificarea arhitecturală a acestora folosind aplicații de tip AI (inteligentă artificială).

Indicatori de rezultat

Echipa de la SNSPA, sub coordonarea prof. univ. dr. Loredana Ivan a realizat următorii indicatori de rezultat:

Un articol în jurnal de specialitate

Mandache, L. A., & Ivan, L. (2024). Critical, connected and caring: older adults' agency during the COVID-19 pandemic. *Journal of Global Ageing*, 1(1), 94-114.

Un capitol într-un volum apărut la o editură de prestigiu internațional

Ivan, L. (2025, in press). From digital skills to digital repertoires: Towards a more inclusive conceptualisation of technology use in an aging society (pp. 20-35). În Riitta Hänninen, Sakari Taipale and Laura Haapio-Kirk (Eds.) *Embedded and Everyday Technology: Digital repertoires in an ageing society*. Londra: UCL Press (open access)

Prezentarea și diseminarea premiselor proiectului, legate de feedback-ul social, la trei conferințe internaționale

Fernández-Ardèvol, M., & Ivan, L. (2024). Life transitions and media transitions. The European Communication Research and Education Association (ECREA) Conference. 23-27 Septembrie. Liubliana, Slovenia.

https://pure.ulster.ac.uk/ws/portalfiles/portal/213366297/ECREA-2024-Conference-Booklet-Electronic-version_1_.pdf (p. 180)

- Loos, E., **Ivan, L.** & Sourbati, M. (2024). Asking ChatGPT How to Fight Visual Ageism on Websites: Pitfall or Opportunity? *The 26 HCI International Conference*. Washington, DC, USA, Iunie 29–Iulie 4, 2024

Rosenberg, D., Marciano, A., Suárez-Gonzalo, S., **Ivan, L.**, Fernández-Ardèvol, M. (2024). Predictors of the perceived influence of government digital surveillance in older adulthood. *The 2024 Annual Meeting of the Socio-Gerontechnology Network*. 19- 20 Septembrie, Technical University of Vienna, Austria <https://www.socio-gerontechnology.net/>

Diseminare (altele)

Diseminarea proiectului și a obiectivelor sale s-a făcut în spațiul virtual, după cum urmează

- Pe site-ul proiectului <http://unloc.art/>
- Pe site-ul Urban Europe <https://jpi-urbaneurope.eu/project/unloc/>
- Pe site-ul BEIA <https://beiaro.eu/unloc/>
- În social media <https://www.facebook.com/zofia.drut>

Director Proiect,
Ivan, Loredana,

